Keskushallintoyksikkö
Lakimies
Tuomas Vesterbacka

1.4.2020

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 29/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta

Alla on vastaukset lakivaliokunnan esittämiin kysymyksiin:

- Vangeille myönnetään tällä hetkellä poistumislupia käytännössä ainoastaan vankeuslain ja tutkintavankeuslain mukaisesti erityisen tärkeän syyn perusteella. Kyseeseen tulevat lähiomaisen tai läheisen henkilön hautajaiset tai vakavasti sairaan lähiomaisen tai läheisen henkilön luona vierailu. Tarkoitus on vähentää riskiä koronan leviämisestä vankilaan palaavien vankien mukana.
- Siviilistä vankilaan otettavien itse ilmoittautuvien vankien tulon rajoittaminen on merkittävä keino estää koronan leviämistä vankiloissa.
- Uusien tilojen ottaminen vankilakäyttöön ei ole käytännössä mahdollista nopealla aikataululla jo teknisten vaatimusten vuoksi (turvallisuustekniikka kuten kameravalvonta ja lukitukset, sellikutsujärjestelmä, aidat/muurit ja huoneiden varustaminen sellikäyttöön). Lisäksi henkilöstöresurssit jo nyt niukat, eli uusiin tiloihin ei olisi saatavissa ammattitaitoista henkilökuntaa nopealla aikataululla.
- Valvotun koevapauden käyttöä pyritään lisäämään, mutta sijoitettavien osalta rimaa ei voida laskea liian matalalle (uudet rikokset, päihteiden käyttö ja niiden käyttöön liittyvät ongelmat)
- Lakiehdotuksen kohteena olevien seksuaalirikollisten määrä olisi vuoden 2019 tilaston perusteella noin 10-15 henkeä (3,6 %).
- Sairastuneita vankeja voidaan joutua hoitamaan julkisen terveydenhuollon yksiköissä, jos oireet vaativat sairaalahoitoa ja Vankisairaalan kapasiteetti ei riitä. Tehohoitoa vaativien vankien osalta ei ole tarvetta vartijan läsnäololle, koska vanki on tehohoidossa nukutettuna. Muiden osalta osa vangeista voidaan jättää sairaalaan ilman vartijan läsnäoloa (myös normaalioloissa tehdään niin, jos katsottu ettei pakoriskiä/vastaavaa tarvetta vartijan läsnäololle).
- Rikosseuraamuslaitos on tiedottanut Tuomioistuinvirastoa valvontapantojen kiinnittämisen keskeyttämisestä työturvallisuuden vuoksi 23.3.2020. Tilanne on arvioitu uusien tietojen perusteella 31.3.2020 ja pantojen kiinnittämistä jatketaan työturvallisuus huomioon ottaen. Tuomioistuinvirastoa on tiedotettu asiasta. Tiedottamisen tarkoitus ei ole ollut vaikuttaa tuomioistuimen riippumattomuuteen, vaan varmistaa että tuomioistuimella on tarvittava tieto päätösharkintaa varten.
- Henkilökuntaa on ohjeistettu suojaustoimenpiteistä kuten suojavälineiden käytöstä ja käsihygieniasta. Suojavälineitä pyritään hankkimaan lisää.

  Henkilökunnan osalta vankiloissa on esitetty sekä puoltavia että ei-puoltavia kantoja lakiehdotukseen liittyen. Ei-puoltavia seikkoja on tuotu esiin Vankilavirkailijain liiton puheenjohtajan antamassa lausunnossa. Yleisesti vankiloiden henkilökunta on toivonut vankiloiden suuntaan tapahtuvan vankiliikenteen vähentämistä mahdollisimman paljon. On otettava huomioon, että ehdotetulla lailla turvattaisiin myös henkilökunnan mahdollisuudet työskennellä vähemmällä riskillä sairastua koronaan.

Keskushallintoyksikkö
Lakimies
Tuomas Vesterbacka

1.4.2020

Alla on lueteltuna Rikosseuraamuslaitoksen tai Vankiterveydenhuollon yksikön antamia tai lähiaikoina annettavia tarkempia toimintaohjeita koronan vaikutusten vuoksi:

- Toimintarahan ja avolaitospalkan maksaminen, jos toiminta on keskeytynyt
- Valvotun koevapauden täytäntöönpano
- Yhdyskuntaseuraamusten valmistelutoimet ja täytäntöönpano
- Päihdevalvonta
- Tukipartion toiminta
- Vankien siviilityö
- Vaatehuolto vankiloissa
- Täytäntöönpanon lykkäyspäätökset
- Vankiloiden toiminta ja toiminnot, mitä toimintoja on aina järjestettävä ja missä tilanteissa toimintoja voidaan rajoittaa, supistaa tai keskeyttää, myös esimerkiksi vankien asuttaminen osastoille, tapaamiset, poistumisluvat
- Virka- ja työsuhdeasioihin liittyvää ohjeistusta (VTML:n ohjeistus huomioitu)
- Henkilösuojainten oikea käyttö
- Henkilötietojen käsittely ja tietosuoja
- Pandemiasuunnitelma
- Koronaohje, sis. esim. toimintamalli epäiltyjen/todettujen koronatapausten osalta (laatija Vankiterveydenhuollon yksikkö, VTH)
- THL:n yleistä ohjeistusta esimerkiksi suojautumiseen ja käsihygieniaan liittyen, ohjeistus jaettu myös vangeille
- Vankien hammashuolto, henkilökunnan ja vankien tiedote (VTH)
- Vankien kohortointi ja tilaeristys (VTH)

Muilta osin viitataan oikeusministeriön antamiin vastauksiin, myös ennakkolta lähettetyjen kysymysten vastausten osalta.

Lakimies Tuomas Vesterbacka